

Tisztelt hölgyeim és uraim, tisztelt kollegák, kedves vendégek!

Gróf Esterházy Jánosra emlékezünk, a modern kereszténydemokrácia megtestesítőjére, az emberi és kisebbségi jogok védelmezőjére. A politikusra, aki a Duna-medence népeinek toleráns együttélését hirdette. Az 51.éve mártírhalált halt Esterházy Jánosra, aki a két világháború között és a II. világháború alatt a szlovákiai magyarság vezetője volt. A faji megkülönböztetéssel szembeszegülő parlamenti képviselőre, akit ártatlanul halálra ítélték, és aki emelt fővel viselte sorsát. Életét áldozta a szlovákiai magyarság jövőjéért.

Gróf Esterházy János 1901-ben született a mai Szlovákia területén, a Nyitra melletti Esterházy birtokon álló kastélyban. Elődei között találunk olyan embereket, akik hozzá hasonlóan államférfiként, diplomataként, tudósként, vagy művészként szolgálták hazájukat és nemzetüket. Kiemelkedő történelmi múlttal és családi hagyományokkal, édesanyjától kapott nemzetszeretettel és keresztényi hittel fölvértezve indult a politika csalárd rengetegébe.

Vezéregyénisége volt nagyapáink és apáink nemzedékének, akik a nagyhatalmak trianoni döntése után megdöbbenve tudatosították, hogy a továbbiakban már a kisebbségi sors küzdelmei várnak a határon kívül rekedt magyar közösségre, és ezért meg kell szervezni, valamint ki kell építeni a kisebbségi életformát. Esterházy volt az, aki nagy bölcsességgel, végtelen hittel és kitartással a szlovákiai magyar társadalom történelmének szervezője és irányítója volt.

Esterházy Jánost 31 évesen megválasztották az újjáalakult keresztény-konzervatív elveket valló Országos Keresztényszocialista Párt elnökévé. 1935-től, mint nemzetgyűlési képviselő bátor és bölcs szószólója volt a csehszlovákiai magyar nemzeti közösség politikai, kulturális és gazdasági érdekeinek. Egy évre rá, az 1936-ban megalakult Egyesült Magyar Párt ügyvezető elnöke lett. Vezető politikai pályafutása alatt sohasem a politikai lavírozást, hanem álláspontjának és vallott értékeinek kitartó (állhatatos) védelmét cselekedte.

Az 1938-as bécsi döntés után létrejött un. Szlovák Állam parlamentjében ő volt az egyetlen magyar képviselő. Megalapította a Szlovénzkói Magyar Pártot, amely a hetvenezres magyar kisebbség érdekeit védelmezte. Esterházy szilárd jellemét és magatartását bizonyítja az a tény is, hogy 1942-ben, a szlovák parlamentben a zsidók deportálását elrendelő, alkotmánytörvényt egyedül ő nem szavazta meg - vállalva a szlovák közvélemény és a náci német sajtó támadásait, a Gestapo általi üldözést. Esterházy számos cseh, szlovák és zsidó embert mentett meg a fasiszta hatalom meghurcoltatásától.

1945-ben, a háború után a szlovák hatóságok letartóztatták Esterházyt és (tizedmagával) átadták a szovjet hatóságnak, amely csaknem egyéves moszkvai börtönfogság után - ahol együtt raboskodott Szolzenyicinnel - 10 év munkatáborra ítélte őt, több gulagot is bejárta. 1947-ben, távollétében a Szlovák Népbíróság halálra ítélte Esterházy Jánost. 1949-ben a súlyos tüdőbajos Esterházyt a szovjetek átadták a csehszlovák hatóságnak, amely előbb életfogytiglanra, majd 1955-ben 25 év börtönbüntetésre változtatta az ítéletet. Hosszú börtönkálvária után 1957-ben a morvaországi mirovi börtönben halt meg.

Gróf Esterházy János ártatlan volt, Moszkva 1993-ban hivatalosan rehabilitálta őt. A szlovák hatóságok eddig nem voltak képesek erre. Lánya, Malfatti báróné Esterházy Alice 1989 óta harcol édesapja rehabilitálásáért - de máig sikertelenül.

Esterházy János élete végéig megőrizte a keresztény erkölcsökre épülő politikai hitvallását. A politikusok között is ritka kivételnek számító egyéniség volt, aki egész életével, politikusi életművével bizonyította, hogy az erkölcs és a politika igenis összeegyeztethető.

Emberi értékét és intellektuális gondolkodását mi sem bizonyította jobban, mint az, hogy magatartására a közvetlenség, egyszerűség és a demokratikus fölfogás volt jellemző. Ezek az erények határozták meg népéhez való ragaszkodását is, amely a mélyen átélt felebaráti szereteten alapult. Érezzük, sőt bátran állíthatjuk, hogy Európai Közösségünkben Esterházy szellemi hagyatéka föléled, elképzelései fokozatosan megvalósulnak. Mély keresztény hitével, politikus-emberi magatartásával, a nemzetek közötti kölcsönös megértés és együttműködés hirdetésével európai közösségünk kiemelkedő egyénisége lenne. Pontosabban az Európai Néppártok, kereszténydemokraták, európai demokraták sorában lenne a helye. Ezért is döntöttünk úgy, hogy neki méltó helyet adva, elhelyezzük portréját az EP épületében.

Esterházy János mártírhálált halt csak azért, mert küzdött az európai keresztény értékekért, az emberi és kisebbségi jogokért és a népek közötti őszinte toleranciáért.

Mély főhajtással és tisztelettel adózunk gróf Esterházy János emlékének.